

Stockholms Län

Resultatet av inventeringen av backsvalhäckningar/kolonier 2022.

Per Claesson

<u>Lokal</u>	Antal	Anmärkning
<u>Nykvarns Kommun</u> Ryssjön Bergtäkt	200 ex/103 hål	Kolonien verkar ha etablerat sig och växt sedan förra året
<u>Södertälje kommun</u> Skanska/Järna	200 ex/110 hål	Stabil
Jehanders/Underås	200 ex/100 hål	Kolonien tycks fortsätta att minska
<u>Botkyrka kommun</u> Hamra	10 ex/4 hål	Backsvalorna är tillbaka ”temporärt” i Hamra
Hanvedsmossen	20 ex/70 hål	Stabil
Jehanders/Riksten	31 ex/44 bohål	Kolonin tar aldrig fart trots gott om plats att häcka på i tåkten
<u>Nynäshamns kommun</u> Södertörns Ryttdarcenter	35 ex/44 hål	Kolonin har minskat kraftigt sedan föregående år.
<u>Ekerö kommun</u> Jehanders/Löten	45 ex/140 hål	Fortsatt kraftig minskning
<u>Upplands Bro kommun</u> NCC Toresta/Bålsta	0	Det har skett stora förändringar i tåkten. Viss aktivitet och grävda hål, men ingen häckning
<u>SIGTUNA KOMMUN</u> NCC/Arlanda	45 ex/ca 100 hål	Häckning i stor Stenmjölshög
Eke Grus	31 ex/40 bohål	Stabil
Svevia Asfalt/Arlanda	25 ex/12 hål	En gammal lokal som åter uppmärksammas. Häckning i stenmjöl
<u>Vallentuna kommun</u> NCC/Löt	ex/ 150 hål	Kolonin växer. Stor aktivitet på platsen. Häckning i stenmjöl
<u>Upplands Väsby kommun</u> Breddens grustag/NCC	30 ex/25 hål	Första rapporterade häckningen på över ett decennium. Stenmjölshög

NORRTÄLJE KOMMUN

Jehanders/Ledinge 59.6666563, 18.469122 ex/27 håll

Kolonin tycks ha stabiliserat sig på en lägre nivå

59.681534, 18.476455

ex/ 56 håll

59.681848, 18.476873

ex/ 48 håll

Om det finns fler rapporter från samma lokal har den med största antalet bohåll använts. Poängteras bör att antalet bohåll inte återspeglar antalet häckningar som ofta är betydligt lägre än antal bohåll i en koloni. Antalet fåglar sedda vid en koloni återspeglar endast den aktivitet som fanns vid besöket. Det verkliga antalet fåglar är oftast högre.

Malgorzata Surminska/ Ledinge/Norrtälje, NCC/Löt

Per Claesson..... Jehanders/Löten

Ulf Svahn.....Toresta/Bålsta

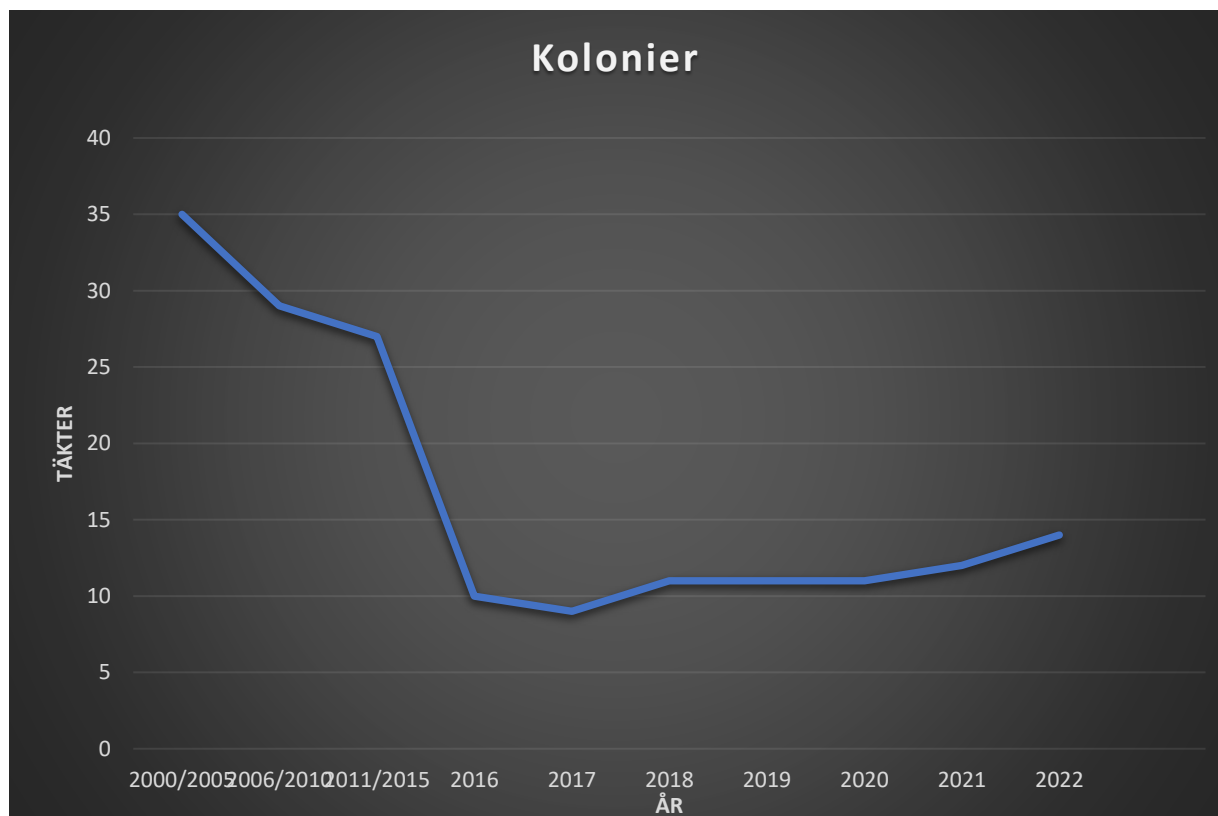
Margareta Ljungdahl.....Eke Grus Arlanda/ Eke Grus Arlanda samt Svevia Arlanda

Peter Randén.....Underås/Södertälje Skanska/Järna samt Ryssjön/Nykvärn

Ola Dahlbom.....Rikssten/Haninge samt Södertörns Ryttharcenter

Hans Norelius/Eva Edmert Hanvedsmossen

Antal täkter med backsvalekolonier i Stockholms län år 2000 – 2022

Nuläge

Förra året kunde jag konstatera att antalet kända lokaler för projektet hade ökat för första gången på flera år. I år har antalet kända lokaler ökat ytterligare till 14 stycken. Det skulle vara skönt att få stanna här i nulägesbeskrivningen med att bara konstatera att det föreligger ett trendbrott, men en närmare analys av backsvalans situation i Stockholms län ger tyvärr en annan bild. Likaså ger Svensk fågeltaxering en indikation på att backsvalan minskar på nationell nivå.

Till att börja med har det inte skett någon häckning i Toresta i år. Backsvalor har funnits på plats och även grävt bohål, men det verkligen inte ha blivit mer än så. Täkten har varit en säker lokal under många år. Det kan så klart ske variationer mellan åren, men i täkten i Toresta precis som i andra täkter har det skett större förändringar de senaste åren. Förändringarna består främst i att uttaget av grus avtagit i de större täkterna och därmed har också tillgången till bra grusbranter för svalorna minskat.

Vidare är täkten vid Södertörns ryttarcenter troligtvis nedlagd eller åtminstone mycket småskalig. Detsamma är täkten i Hamra i varje fall vad gäller grusbrytningen. Detta till trots hittade backsvalorna tillbaka till täkten för första gången sedan 2017. Det rör sig om en liten koloni som har häckat i gamla bohål rakt under de backsvaleholkar som sattes upp i samband med att grusbrytningen upphörde. Det är glädjande att backsvalorna är tillbaka i täkten, men överraskande att de väljer att häcka när det inte finns någon färsk skärning i grusvägen och för den delen i vad som verkar vara gamla bohål. Förutsättningarna för en återetablering av en koloni i täkten är sammantaget inte så stor såvida svalorna inte börjar häcka i de uppsatta holkarna.

Till sist måste konstateras att trenden är fortsatt negativ vad gäller antalet bohål i de täkter som tidigare haft flera större kolonier såsom framförallt Löten, Underås och Ledinge. I den sistnämnda verkar minskningen ha avstannat i år.

På det positiva kontot har vi att det i Breddens grustag i Upplands Väsby och Svevia Arlanda har konstaterats häckande backsvalor igen. Projektet har de sista åren haft dålig koll på Svevia Arlanda och det kan därför ha förekommit häckningar utan vår kännedom. Lokalen upptäcktes sent på säsongen och det är möjligt att det varit mer aktivitet på lokalen tidigare under sommaren. Vad gäller Breddens grustag så har det, inte minst med tanke på att lokalen är lite mer tillgänglig, inte varit någon känd aktivitet där på senare år. Senast kända häckning på lokalen var för över tio år sedan. Vid båda lokalerna är det stenmjölshögar som står för bomaterialet. Lokalerna kommer att följas noga inför nästa år och förutsättningarna för svalornas fortsatta vistelse i täkterna ska diskuteras närmare med berörda täktooperatörerna. Efter att inte ha besökt NCC Arlanda förra året kunde vi år konstatera att kolonien verkar fortsatt livskraftig. Även här sker häckningen i en stenmjölshög.

Mycket tyder på att det är just är stenmjöl som föredras av backsvalorna som bomaterial i takt med att tillgången på lämpliga grusbranter försvinner. I kolonien Löt Vallentuna, som projektet fick kännedom om förra året, sker också här häckningen i en stenmjölshög. Kolonien verkar ha det bra och antalet bohål har ökat markant. Det kan tyda på att kolonien växer. Sammantaget har det skett häckning i stenmjölshögar på fyra lokaler i länet i år.

För att sammanfatta backsvalans situation i Stockholms län så är den fortsatt ansträngd. Som konstaterats är flera täkter fortsatt hotade och de en gång stora kolonierna fortsätter att minska. Samtidigt finns det indikationer på att vissa backsvalekolonier har ökat i år och framförallt har antalet lokaler ökat, vilket är positivt i bemärkelsen att varje enskild lokal inte blir lika viktig. Som sagt är

siffrorna inte exakta och antalet bohål säger heller inget om antalet svalor som häckar i tåkten. Några större växlar ska därför inte dras, men måhända kan årets resultat ses som en försiktig inbromsning i den långsiktigt negativa trenden.

Framtid

Runt sekelskiftet fanns ca 35-40 grustäcker med backsvalekolonier i Stockholms län. Grustäckerna fyller dock fler behov för oss människor inte minst för rening av vårt dricksvatten. Riksdagen kom därför att besluta om miljökvalitetsmål som innebar att uttaget av naturgrus i landet skulle minska. I takt med att grustäckerna därmed lagts ned har bergtäckerna tagit över för att tillgodose samhällets behov av ballast. Projektet måste därför arbeta med det vi har på bordet för att även framledes kunna förse backsvolorna med boplatser.

Projektet hade inför årets häckningssäsong som målsättning att se till att fler boplatser tillskapades för backsvolorna förslagsvis i anlagda backsvalebranter av stenmjöl. Projektet har haft kontakt med en kommun och ett antal aktörer, men det resulterade tyvärr inte i någon ny backsvalebrant inför årets säsong. Svalorna löste i stället årets bostadssituation genom att delvis återkolonisera nedlagda tåkter och genom att ta tillfälligt upplagda stenmjölshögar i anspråk.

Dialog pågår fortsatt med några av aktörerna och jag är försiktigt positiv till att det kan resultera i nya backsvalebranter på sikt.

Inför nästa säsong kommer ett antal nya kontakter att tas framförallt med någon utvald kommun och ett antal privata aktörer. Det är fortsatt önskvärt att backsvalebranterna kan etableras inom befintliga naturreservat eller på mark tillhörande verksamhetsutövare med lång tidshorisont för sin verksamhet.

Avslutningsvis vill jag passa på att understryka vikten av att det tillskapas nya långsiktiga boplatser för backsvalan i Stockholms län. Som framgår ovan är situationen ansträngd för arten och flera av häcklokalerna riskerar att försvinna inom kort. Ska trenden vändas måste det göras medan det finns tillräckligt med svalor för att kolonisera nya lokaler.